

actualisatie
kerndoelen

Burgerschap

ACTUALISATIE KERNDOELEN BURGERSCHAP

- Docentendag maatschappijleer
- Luuk Kampman en Maaïke Oberink
- 12 april 2024

Even voorstellen

Luuk Kampman
Curriculumontwikkelaar
burgerschap

Maaïke Oberink
Curriculumontwikkelaar
burgerschap

Even voorstellen

SLO expertisecentrum voor het curriculum

Wat doet SLO?

Wie

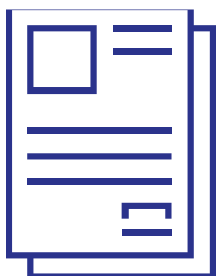
Landelijk
expertisecentrum
voor het curriculum

Vanuit

Curriculumexpertise en
vakinhoudelijke expertise
samen met onderwijspraktijk

Op basis van

Onderwijspraktijk
Maatschappelijke ontwikkelingen
Wetenschappelijke inzichten

Wettelijke taak vanuit SLOA

- Het ontwikkelen en onderhouden van landelijke leerplankaders, het ondersteunen en adviseren van de minister omtrent leerplanontwikkeling en onderzoek en aanvullende activiteiten ten aanzien van het curriculum.

Curriculumbewustzijn

Kerdoelen zijn beoogd curriculum

Beoogd curriculum	Wettelijk vastgesteld in kerndoelen, eindtermen en het Referentiekader Taal en Rekenen.
Uitgevoerd curriculum	Vertaling van doelen door leraren/scholen in de onderwijspraktijk.
Gerealiseerd curriculum	Resultaten en ervaringen van leerlingen in het onderwijs.

Waarom zit je hier?

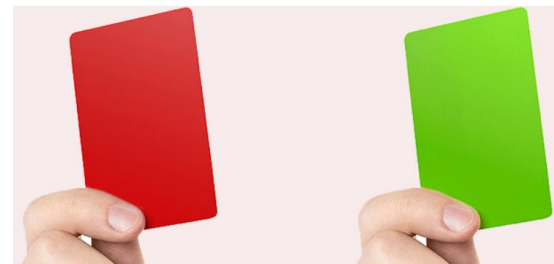
Ik volg deze workshop, omdat ik...

- A. in de klas aan de slag wil met de conceptkerndoelen burgerschap.
- B. wil weten hoe de conceptkerndoelen zich verhouden tot maatschappijleer in de bovenbouw.
- C. wil weten hoe de conceptkerndoelen zich verhouden tot de kwalificatie-eisen in het MBO.
- D. een beleidsplan over burgerschap op mijn school moet opstellen.
- E. Anders....

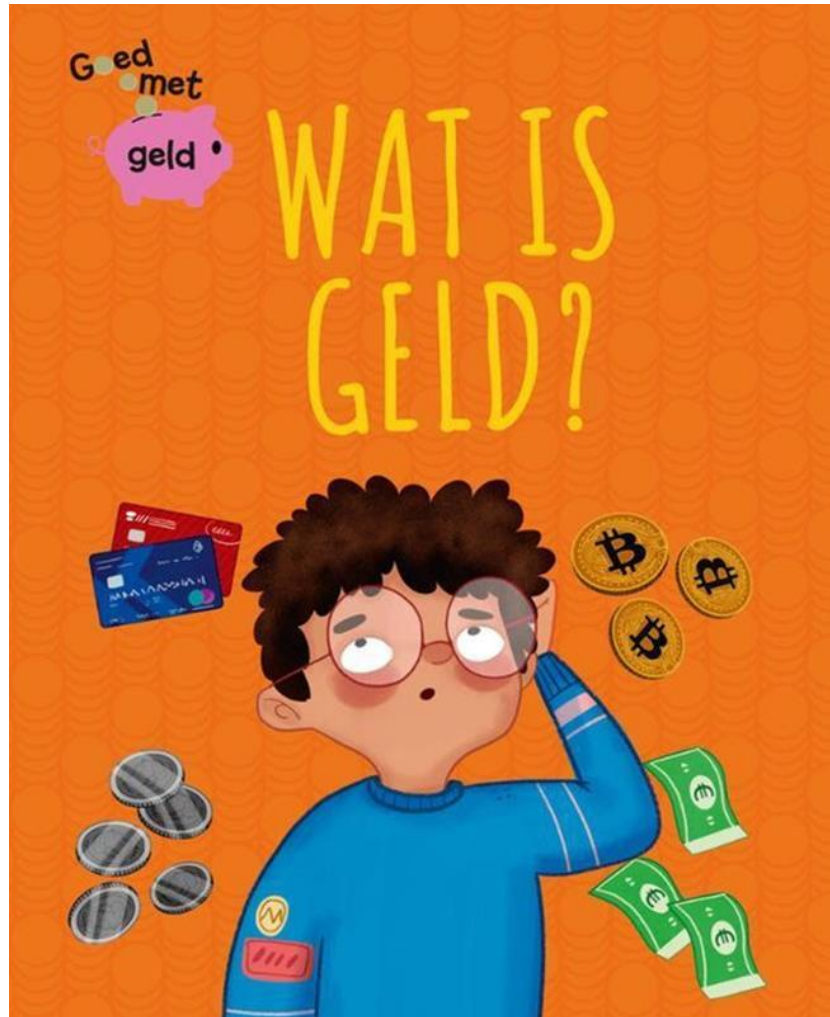
Programma

- / Burgerschap???
- / Actuele ontwikkelingen burgerschap
 - / Hoe is het nu?
 - / Actualisatie SLO
 - / Toelichting raamwerken kerndoelen, maatschappijleer, MBO
- / Wat betekent dit voor mijn eigen school?
- / En nu? Vervolgfase: Fase van beproeven

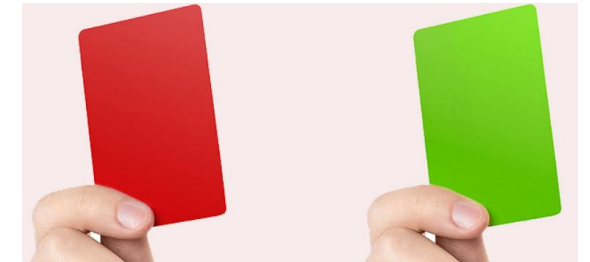
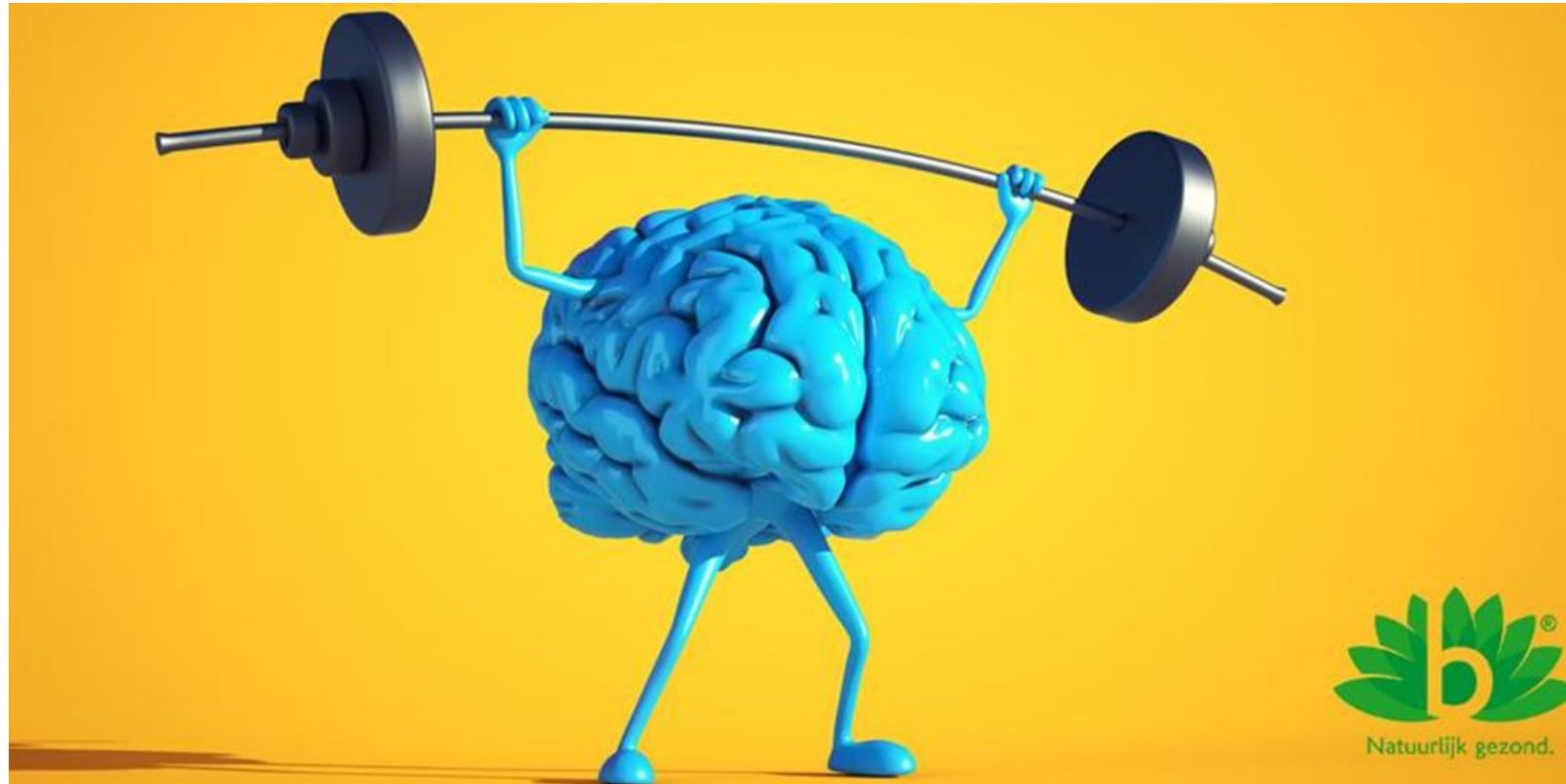
Wel of geen burgerschap?

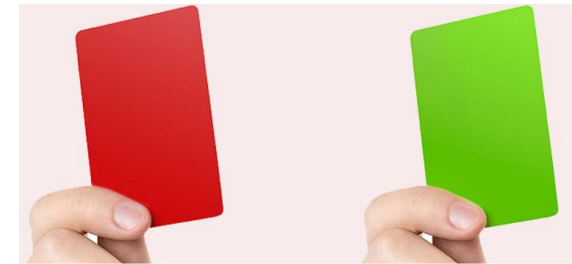
Wel of geen burgerschap?

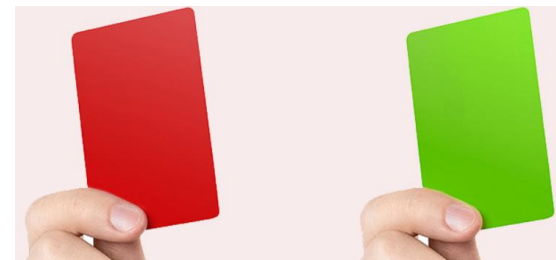
Wel of geen burgerschap?

Wel of geen burgerschap?

Wel of geen burgerschap?

Gedachten over burgerschap: Wat is burgerschap niet.....(?)

- ✓ Instrumentele vaardigheden
(invullen belasting formulier, vergunning kunnen aanvragen)
- ✓ Beroepsvaardigheden (op tijd komen bij de baas, goede collega zijn)
- ✓ Intrapersoonlijke vaardigheden (zelfregulatie, minder onzeker worden)
- ✓ Alleen maar staatsinrichting ('institutie kunde')
- ✓ Sommige persoonsvormende aspecten (psychologie, geloofsidentiteit,...)
- ✓?

Maar wat dan wel? Wetenschappelijke inzichten

- ✓ **v/d Ploeg, P (2022):** Zeggenschap i.p.v. zelfredzaamheid
- ✓ **Nieuwelink, H (2023):** Burgerschap is het ideaal van vrije en gelijke mensen met het vermogen om maatschappelijk en politiek te functioneren en daarmee gezamenlijk de samenleving vorm te (kunnen) geven.
- ✓ **Eidhof, B (2019):** Het toerusten van leerlingen met kennis, vaardigheden en houdingen, die ze in staat stellen om zelfstandig te handelen ten aanzien van sociale, maatschappelijke of politieke problemen.
- ✓ **Biesta:** Vrij vertaald: burgerschapsvorming is het ongrijpbare resultaat van 'goed' onderwijs.

Actuele ontwikkelingen burgerschap

Docentendag maatschappijleer 12 april 2024

Actuele ontwikkelingen

- / Actualisatie kerndoelen PO/VO
- / Actualisatie eindexamenprogramma's
- / Her-ijking kwalificatieeisen MBO

Actualisatie kerndoelen: Sets voor doelgroepen

Primair onderwijs Eind groep 8

Mogelijke aanpassingen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
→ Uitstroom naar het vervolgonderwijs

Voortgezet onderwijs Eind leerjaar 2 Leerjaar 3 h/v

Mogelijke aanpassingen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
→ Uitstroom naar het vervolgonderwijs

Kerndoelen zmlk en mb

zeer moeilijk lerende en (ernstig) meervoudig beperkte leerlingen
→ Uitstroom naar arbeidsmarkt en dagbesteding

Actualisatie kerndoelen PO/VO

Leergebied	Oplevering conceptkerndoelen
<ul style="list-style-type: none">NederlandsRekenen en wiskunde	September 2023 → Fase van beproeven
<ul style="list-style-type: none">BurgerschapDigitale geletterdheid	Maart 2024 → Fase van beproeven
<ul style="list-style-type: none">Mens en maatschappijMens en natuurKunst en cultuurBewegen en sportModerne Vreemde Talen	Najaar 2024
<ul style="list-style-type: none">Functionele kerndoelen	Maart 2024 Ne & Re/wi Begin 2025 BU en DG

Kerndoelenteam burgerschap en advieskring

Advieskring

- COC
- Leren voor morgen
- Nuffic
- Platform Mensenrechteneducatie
- Platform Vakinhoudelijke Verenigingen Voortgezet Onderwijs
- ProDemos
- Respect Foundation
- Rutgers

Advieskring: besproken vraagstukken

- ✓ Herkenbaarheid domeinen en vaardigheden als kernen van burgerschap;
- ✓ Duiding van de inhoud: *democratische cultuur, diversiteit, democratische waarden, democratisch handelen, invloed en macht*;
- ✓ Het normatieve karakter;
- ✓ Plaats en invulling van maatschappelijke vraagstukken;
- ✓ Thematische aspecten als duurzame ontwikkeling, mensenrechten en diversiteit.

Gesprekken met experts

Experts	Thema's
Prof. dr. Evelien Tonkens <i>Hoogleraar Burgerschap en Humanisering van de Publieke Sector, Universiteit voor Humanistiek Utrecht</i>	Verschillende opvattingen en perspectieven op burgerschap
Dr. Bram Eidhof <i>Bureau Common Ground</i>	Wat kunnen of moeten burgerschapsdoelen in een curriculum teweegbrengen
Dr. Hessel Nieuwelink <i>Lector burgerschapsonderwijs, Hogeschool van Amsterdam</i>	Duiden van kernbegrippen als democratische cultuur en waarden, besluitvormingsprocessen en maatschappelijke vraagstukken
Prof. dr. Gert Biesta <i>Professor of Public Education at Maynooth University & Professor of Educational Theory and Pedagogy at the University of Edinburgh</i>	Relatie tussen subjectificatie en burgerschapsdoelen

Kerndoelenboekje: QR-code

/ Intro: karakteristiek

Kenmerken van het leergebied burgerschap

Burgerschapsonderwijs draait om de kennis, vaardigheden en ervaringen die leerlingen opdoen met betrekking tot de diverse en democratische samenleving. Ze moeten zich bewust worden van hun mogelijkheden om, samen met anderen, bij te dragen aan deze samenleving en een democratische cultuur. Het gaat niet alleen om de maatschappij, maar ook om onze planeet, met aandacht voor de wederzijdse relatie tussen mens en ecosystemen, nu en in de toekomst.

Nederland kent een parlementaire democratie. Om deze toekomstbestendig te houden is een democratische cultuur een belangrijke voorwaarde, die diep geworteld moet zijn in de grondwet, mensenrechten en de rechtsstaat. Democratische cultuur gaat over omgangsvormen tussen burgers die door democratie worden bevorderd en die ook een democratische visie beelden hiervan zijn vreedzaamheid, verdraagzaamheid en te zien als gelijkwaardig en op gelijke voet met elkaar. Democratische waarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit vormen het

school ervaringen op met het toepassen van de democratische waarden die voor hen betekenisvol zijn. Zo leren leerlingen zich verhouden tot de samenleving en krijgen democratische waarden betekenis. Ze onderzoeken en ontdekken overeenkomsten en verschillen met anderen en worden zich bewust van hun eigen identiteit en de veelheid aan identiteiten in de samenleving. Door te reflecteren op wat hen drijft als persoon en wat hun normen en waarden zijn, verkennen leerlingen hoe ze zelf willen en kunnen bijdragen aan de samenleving. Door aandacht te besteden aan het spanningsveld tussen individuele en gemeenschappelijke belangen, ontwikkelen leerlingen morele en ethische inzichten.

Kenmerken van het leergebied. Wat is de kern?

Ze worden aangemoedigd om hun eigen standpunt in te nemen over maatschappelijke en planetaire vraagstukken, zoals klimaatverandering, afwegingen en keuzes te maken en hierop te reflecteren.

Ook ontdekken leerlingen dat samenleven zich op allerlei niveaus en in allerlei gemeenschappen afspeelt: fysiek en digitaal, lokaal, nationaal en mondiaal. De school vervult een sleutelrol. Het is een oefenplaats waar leerlingen ervaringen opdoen die hun kennis, vaardigheden en houding vergroten tegenover de democratische rechtsstaat, de samenleving en planetaire belangen. Leerlingen ervaren hierdoor dat ze hun leefomgeving mee vormgeven. De school moet een veilige omgeving bieden waar leerlingen zich kunnen ontwikkelen tot verantwoordelijke en vrije individuen.

Samenhang binnen het leergebied

Burgerschapsonderwijs begint vanuit de overtuiging dat leerlingen actief kunnen deelnemen aan de maatschappij als burger. De inhoud van de conceptkerndoelen burgerschap zijn daarom voor het primair en voortgezet onderwijs gelijk, omdat alle leerlingen in dezelfde mate burger zijn en deelnemen en bijdragen aan de samenleving.

De vo-conceptkerndoelen bieden ruimte om in de praktijk te differentiëren. De ervaringen van de leerling in onderbouw worden uitgebreid en verbreed en verdiept met kennis en vaardigheden uit de examenprogramma's van andere de maatschappijvakken en Nederlands.

De conceptkerndoelen hangen sterk met elkaar samen. Het eerste doel is een aanboddoel, dat de randvoorwaarden schetst voor een democratische school. De school moet zorgen voor een omgeving waar leerlingen ervaringen met inspraak en participatie, de betekenis van democratische waarden, en de democratische vaardigheden die noodzakelijk zijn om in een diverse en democratische samenleving te functioneren. Ook moet er ruimte worden geboden om maatschappelijke vraagstukken bespreekbaar te maken.

De andere conceptkerndoelen zijn gericht op de kennis, vaardigheden en handelen van de leerling. De doelen over samenleving en democratie zijn gericht op diversiteit, democratische waarden en maatschappelijke en democratische betrokkenheid. Bij het doel over maatschappelijke vraagstukken kunnen de kennis, vaardigheden en ervaringen ingezet worden bij het duiden van de vraagstukken en de eigen opvattingen, idealen en mogelijkheden.

Hoe hangen de onderdelen van het leergebied samen?

Samenhang tussen leergebieden

Burgerschapsonderwijs speelt zich bij uitstek af op het snijvlak van leergebieden. Alle andere leergebieden bieden belangrijke kennis en vaardigheden aan voor burgerschapsonderwijs. Scholen kunnen zelf kiezen hoe de kerndoelen burgerschap een plaats krijgen in het onderwijs.

Binnen de leergebieden mens en maatschappij, mens en natuur en kunst en cultuur kunnen maatschappelijke en planetaire vraagstukken worden besproken vanuit verschillende perspectieven. Bij het leergebied digitale geletterdheid leren leerlingen dat digitale technologie invloed heeft op henzelf en op de wereld en welke invloed ze zelf hebben op deze digitale wereld. Vaardigheden uit rekenen en wiskunde helpen leerlingen om informatie te doorgronden, opvattingen te onderbouwen en meningen van feiten te onderscheiden. Hetzelfde geldt voor Nederlands en moderne vreemde talen: zo bieden rijke teksten de mogelijkheid om burgerschapsthema's te bespreken. Bij moderne vreemde talen kunnen cultuurverschillen, interculturele communicatie en dilemma's worden besproken en hoe daarmee om te gaan. Ten slotte kan burgerschap binnen het leergebied bewegen en sport praktisch worden vormgegeven in spel, samenwerking en omgang met verschillen.

Luuk Kampman, curriculumexpert burgerschap SLO, geeft in een video een korte inleiding op de kern van het leergebied burgerschap en de conceptkerndoelen. [Bekijk hier het filmpje](#) of scan de QR-code.

Wat is de
samenhang tussen
burgerschap en de
andere
leergebieden?

Karakteristiek: uitgangspunten burgerschap

- ✓ Kennis, vaardigheden en ervaringen m.b.t. de diverse en democratische samenleving;
- ✓ Verantwoordelijk omgaan met democratische waarden als fundament (vrijheid, gelijkheid, solidariteit);
- ✓ Maatschappelijke en democratische betrokkenheid;
- ✓ Planetair burgerschap – nu en in de toekomst;
- ✓ Morele en ethische inzichten;
- ✓ Handelingsperspectief van de leerling centraal;
- ✓ Burger bèn je;
- ✓ Geen grote verschillen tussen po en vo onderbouw;
- ✓ Geen verschillende inhouden voor vmbo en h/v.

/ B Samenleving en democratie

Kerdoel 2 Diversiteit

Doelzin De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Het gaat hierbij om

- kennis over hoe de grondwet diversiteit in geloofs- en levensovertuiging, politieke voorkeur, afkomst, gender, seksuele oriëntatie en beperkingen beschermt;
- kennis over hoe de grondwet discriminatie en racisme afwijst;
- reflecteren op het eigen gedrag in situaties die discriminerend of stereotyperend zijn;
- verkennen van en reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen;
- in gedrag rekening houden met ervaringen en perspectieven van anderen.

Te denken valt aan

- interviewen van familieleden van verschillende generaties over afkomst, gewoonten;
- deelnemen aan uitwisselingen met leerlingen van andere scholen met aandacht voor culturele diversiteit;
- onderzoeken van voorbeelden van situaties in heden en verleden, hier of elders, waarin de rechten van diverse groepen niet worden of werden beschermd;
- dialoog voeren over vooroordelen en discriminatie, bijvoorbeeld in digitale technologie en -media;
- bedenken van interculturele dilemma's en cultuurverschillen bij moderne vreemde talen en hoe daarmee om te gaan.

In havo/vwo 3 valt te denken aan

- discussies over controversiële onderwerpen;
- meehelpen organiseren van themadagen over diversiteit.

Wettelijk

Niet wettelijk

Doelzin
Beheersings- en ervaringsdoel
De leerling....

In max vijf bullets een **uitwerking van de doelzin**

Voorbeeldmatige toelichting

Actualisatie examenprogramma's

Examenprogramma's	Oplevering
Nederlands Wiskunde Maatschappijleer Klassieke talen MVT Fries	Juli '24
Natuurwetenschappelijke vakken	December '24
Mens en maatschappij vakken Kunst en cultuur Bewegen en sport	Starten in september 2024 → Juli 2026
Maatschappijkunde en maatschappijwetenschappen	Impactanalyse: start zomer '24

Actualisatie MBO

Advisering	Oplevering
Advies bekwaamheidseisen burgerschapsdocenten	2020
Advies nieuwe kwalificatie-eisen	September '24
Hertaling kwalificatie-eisen Instellingsexamen	April '24
Ontwikkeling burgerschapsopdracht MBO	2024
Ontwikkeling burgerschapsopdracht HBO?	

Raamwerk conceptkerndoelen burgerschap

Domein

Kerndoel

A Schoolcultuur

1. Schoolcultuur

B Samenleving en democratie

2. Diversiteit
 3. Democratische waarden
 4. Maatschappelijke betrokkenheid
 5. Democratische betrokkenheid
-

C Maatschappelijke vraagstukken

6. Maatschappelijke vraagstukken

Doorlopende leerlijnen examenprogramma's NL/WI en vooral maatschappijleer

A Vaardigheden	B Basiswaarden en grondrechten	C Sociale cohesie en sociale verschillen	D Politiek en macht	E Ideaal en Werkelijkheid
1. Vakspecifieke informatie- en communicatievaardigheden	1 Waarden	1. Vraagstukken	1. Vraagstukken	1. Vraagstukken
2. Vakspecifieke denkvaardigheden	2. Democratische waarden als basis voor rechtsstaat en mensenrechten	2. Cultuur, socialisatie en identiteiten	2. Macht	2. Weerbare democratische rechtsstaat
3. Vakspecifieke benaderingswijze maatschappelijke en politieke vraagstukken		3. Sociale cohesie	3. Kenmerken van politieke stelsels	3. Recht en rechtvaardigheid
		4. Sociale ongelijkheid	4. Parlementaire democratie in Nederland	4. Welvaart en Welzijn
		5. Media en samenleving	5. Media en politiek	5. Dilemma's in internationale verhoudingen
			6. Politieke partijen en ideologieën	
		6. Sociaal handelen	7. Politiek handelen	6. Rechtvaardig handelen

Adviesrapport herijking kwalificatie-eisen mbo:

- ✓ Verschil en Gelijkwaardigheid
- ✓ Individu en Groep
- ✓ Maatschappijvisies en Maatschappelijke vraagstukken
- ✓ Macht en Besluitvorming:
 - ✓ Kennis over zeggenschap, besluitvorming, democratische en rechtsstatelijke principes, vormen van macht en besluitvorming
 - ✓ Verkennen van eigen ervaringen met vormen van macht en besluitvorming (ook koppeling met beroep)
 - ✓ Verkennen van eigen standpunten en handelingsmogelijkheden m.b.t. het thema

Voorbeeld conceptkerndoel burgerschap vo

De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Het gaat hierbij om:

- kennis over hoe de grondwet diversiteit in geloofs- en levensovertuiging, politieke voorkeur, afkomst, gender, seksuele oriëntatie en beperkingen beschermt;
- kennis over hoe de grondwet discriminatie en racisme afwijst;
- reflecteren op het eigen gedrag in situaties die discriminerend of stereotyperend zijn;
- verkennen van en reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen;
- in gedrag rekening houden met ervaringen en perspectieven van anderen.

Voorbeeld eindterm maatschappijleer

De leerling handelt in situaties waarin mensen met verschillende identiteiten, waarden, belangen of sociale posities samenkomen, rekening houdend met de democratische waarden

Het gaat hierbij om:

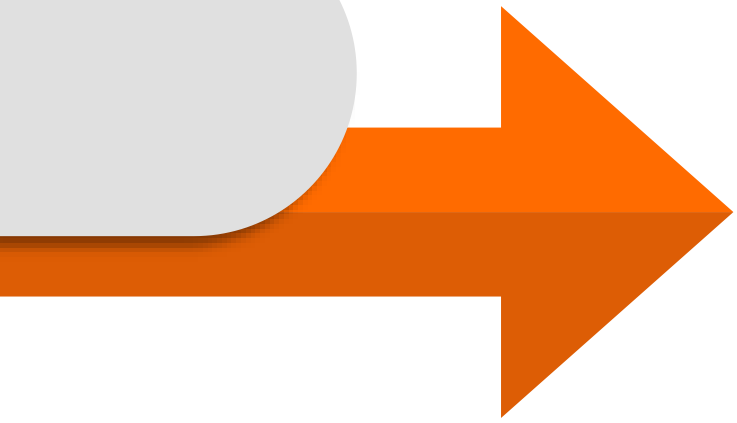
- omgaan met sociale conventies, verschillen tussen mensen en eventuele conflicten in uiteenlopende omgevingen;
- bijdragen aan het overbruggen van verschillen in gesprekken, bijeenkomsten en samenwerkingsverbanden, rekening houdend met de democratische waarden;
- bijdragen aan het bereiken van gezamenlijke doelstellingen van een groep of organisatie op het gebied van sociale ongelijkheid of sociale cohesie;
- rekening houden met de situatie, de beleving en het referentiekader van mensen die van de leerling verschillen in welvaartsniveau, godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, cultuur, geslacht, gezondheid, genderidentiteit, fysieke mogelijkheden of seksuele gerichtheid;
- reflecteren op het handelen en eventuele daaruit voortvloeiende veranderingen in het beeld dat een leerling van zichzelf, diens eigen interesses en van anderen heeft.

Voorbeeld kwalificatie-eis mbo

De student onderbouwt met voorbeeldgevallen hoe mensen en groepen verschillend mogen zijn én hoe pluraliteit begrensd wordt vanwege het principe van gelijkwaardigheid.

Het gaat er hierbij om:

- dat er veel vormen van zichtbare en onzichtbare verschillen zijn, zoals gender, sociale klasse, etniciteit, levensbeschouwing, beroep, opleiding, politieke voorkeur/betrokkenheid, seksuele voorkeur en leeftijd.
- dat deze verschillen een rol spelen in onder meer beroep en samenleving.
- dat pluraliteit uitdrukt dat verschillen waardevol kunnen zijn.
- dat ruimte voor deze verschillen op gespannen voet kan staan met gelijkwaardigheid.
- dat de democratische rechtsstaat een waarborg voor pluraliteit en gelijkwaardigheid is.
- hoe ruimte voor verschillen ook in internationale verdragen en organisaties gewaarborgd wordt.
- dat deze wetten en grondrechten ook begrenzungen op vrijheid betekenen.

Zelf aan de slag: Wat betekent dit voor mijn eigen school?

Plaats in het curriculum

- **Doelgericht:**
De conceptkerndoelen geven het minimum aan waaraan scholen moeten werken.
Vertaal deze naar de eigen schoolvisie, leerlingpopulatie, jaarlaag en niveau.
- **Samenhangend:**
Verticale samenhang:
maak aan de hand van de conceptkerndoelen een doorlopende leerlijn voor de eigen leerlingpopulatie.

Horizontale samenhang:
Zet dit weg in samenhang met andere vakken / leergebieden.

Samenhang met andere leergebieden

- ✓ **Mens en maatschappij, mens en natuur, kunst en cultuur:**
Bespreken van maatschappelijke en planetaire vraagstukken vanuit verschillende perspectieven.
- ✓ **Digitale geletterdheid:**
Leerlingen leren dat digitale technologie invloed heeft op henzelf en op de wereld, en welke invloed ze zelf hebben op deze digitale wereld.
- ✓ **Rekenen en wiskunde:**
Vaardigheden helpen leerlingen om informatie te doorgronden, opvattingen te onderbouwen en meningen van feiten te onderscheiden.
- ✓ **Nederlands en moderne vreemde talen:**
Rijke teksten bieden de mogelijkheid om burgerschapsthema's te bespreken. Bespreken van cultuurverschillen, interculturele communicatie en dilemma's en hoe daarmee om te gaan.

De opdracht

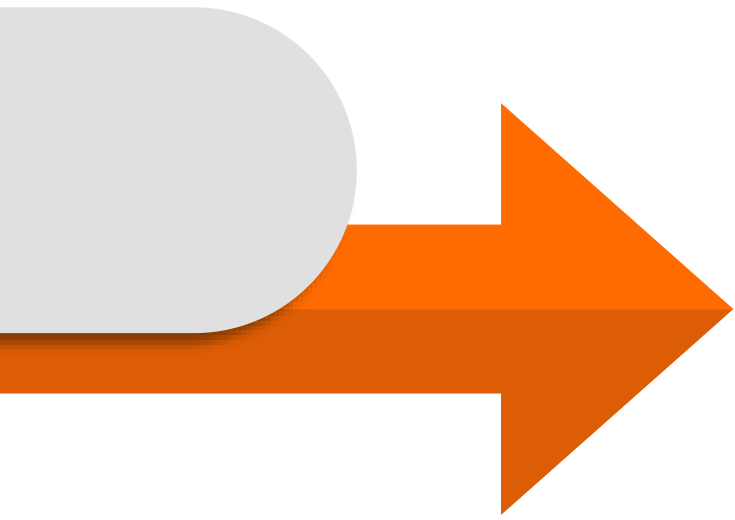
- ✓ In tweetallen.
- ✓ Bespreek met elkaar het burgerschapsonderwijs op jullie school:
 - ✓ Er zit al best wel lijn en samenhang in ons burgerschapsonderwijs
 - ✓ We zijn bezig om lijn en samenhang beter zichtbaar te maken
 - ✓ Bij ons kent maatschappijleer een stevige positie en waarborgt daarmee grotendeels lijn en samenhang
 - ✓ Er is bij ons weinig lijn en samenhang zichtbaar als het gaat om burgerschapsonderwijs.

Er zit al best wel lijn en samenhang in ons burgerschapsonderwijs

We zijn bezig om lijn en samenhang beter zichtbaar te maken

Bij ons kent maatschappijleer een stevige positie en waarborgt daarmee grotendeels lijn en samenhang

Er is bij ons weinig lijn en samenhang zichtbaar als het gaat om burgerschapsonderwijs

Centrale bespreking

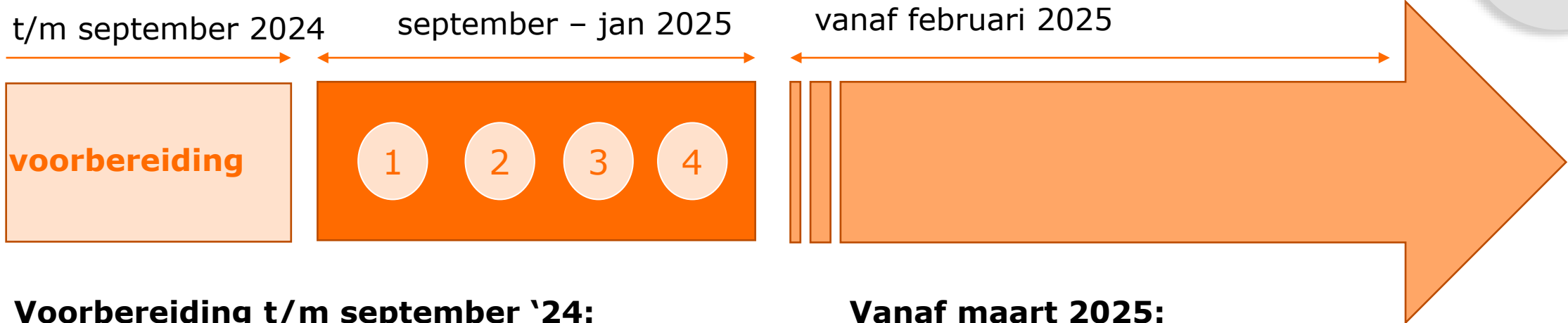

Vervolgfase: Fase van beproeven

Docentendag maatschappijleer 12 april 2024

En nu...?

Vorbereiding t/m september '24:

- Webinars
- Vorbereiding fase van beproeven

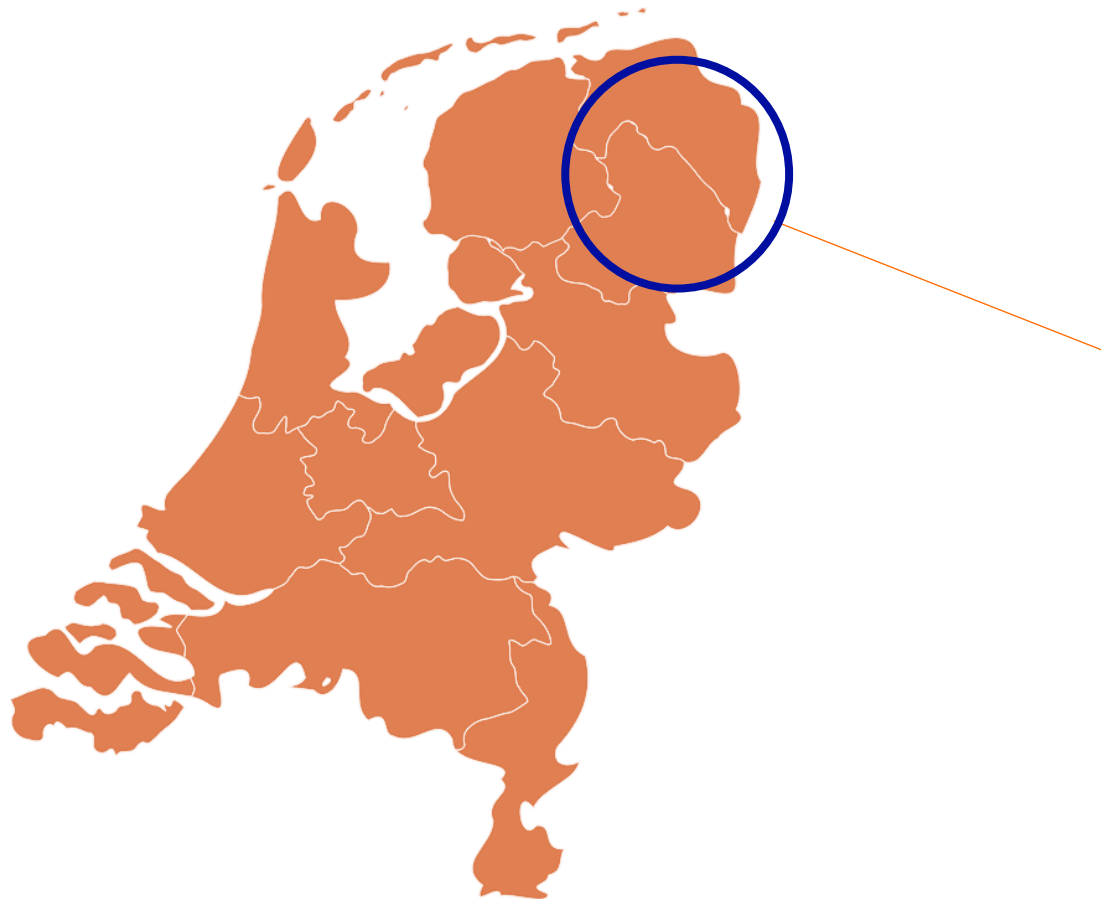
Fase van beproeven t/m januari '25

- 1 = Regiobijeenkomst
- 2 = Ervaren en uitproberen op school
- 3 = Terugkoppeling door school
- 4 = Finaliseren van de kerndoelen

Vanaf maart 2025:

- Wetgevingstraject
- (Vorbereiding op) implementatie *OCW bepaalt wanneer scholen ook 'gehouden' zijn aan de nieuwe doelen.*

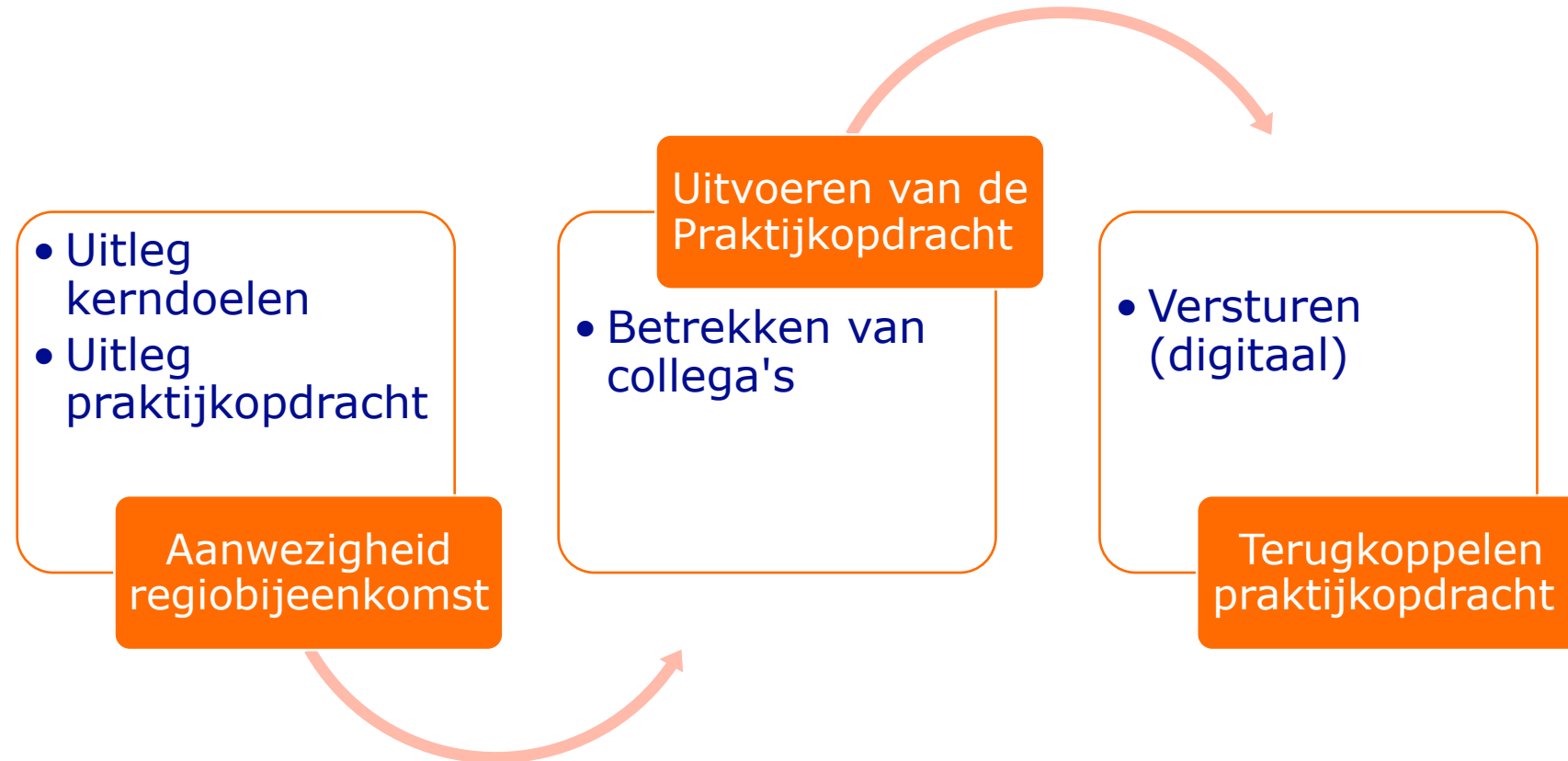
Regiobijeenkomsten: ophalen inzichten

Aanpak

- 6 regio's in Nederland
- PO en VO
- Per school (voorkeur 3 afgevaardigden):
 - **PO:** leraar bovenbouw, Coördinator BU/DG, schoolleider
 - **VO:** leraar onderbouw, Coördinator BU/DG, schoolleider/teamleider.
- Divers in achtergrond kenmerken scholen
 - Schoolgrootte
 - Populatiekenmerken
 - Denominatie
 - Kwaliteit

Wat vragen we van deelnemende scholen?

Kerdoelen in de onderwijspraktijk

Wil jij in het najaar (2024) meepraten over de verwachte bruikbaarheid van de conceptkerndoelen burgerschap op school en in de les?

Geef dan jouw interesse door en scan de QR-code.

**Kijk voor meer informatie op:
www.actualisatiekerndoelen.nl**

**Op de hoogte blijven?
Meld je aan voor de automatische updates**

**actualisatie
kerndoelen**

s1o

Stationsplein 1
Postbus 502
3800 AM
Amersfoort

+31 033 484 08 40
actualisatieonderwijsdoelen@slo.nl
www.actualisatiekerndoelen.nl

SLO is het landelijk expertisecentrum voor het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. Samen met het onderwijsveld actualiseert SLO de kerndoelen en examenprogramma's. Wil je weten wat SLO nog meer doet? Bezoek onze website www.slo.nl.